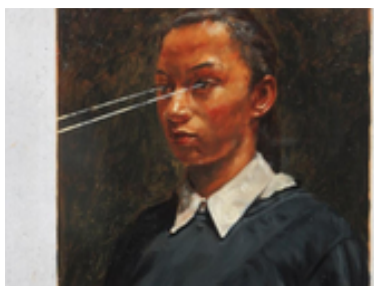
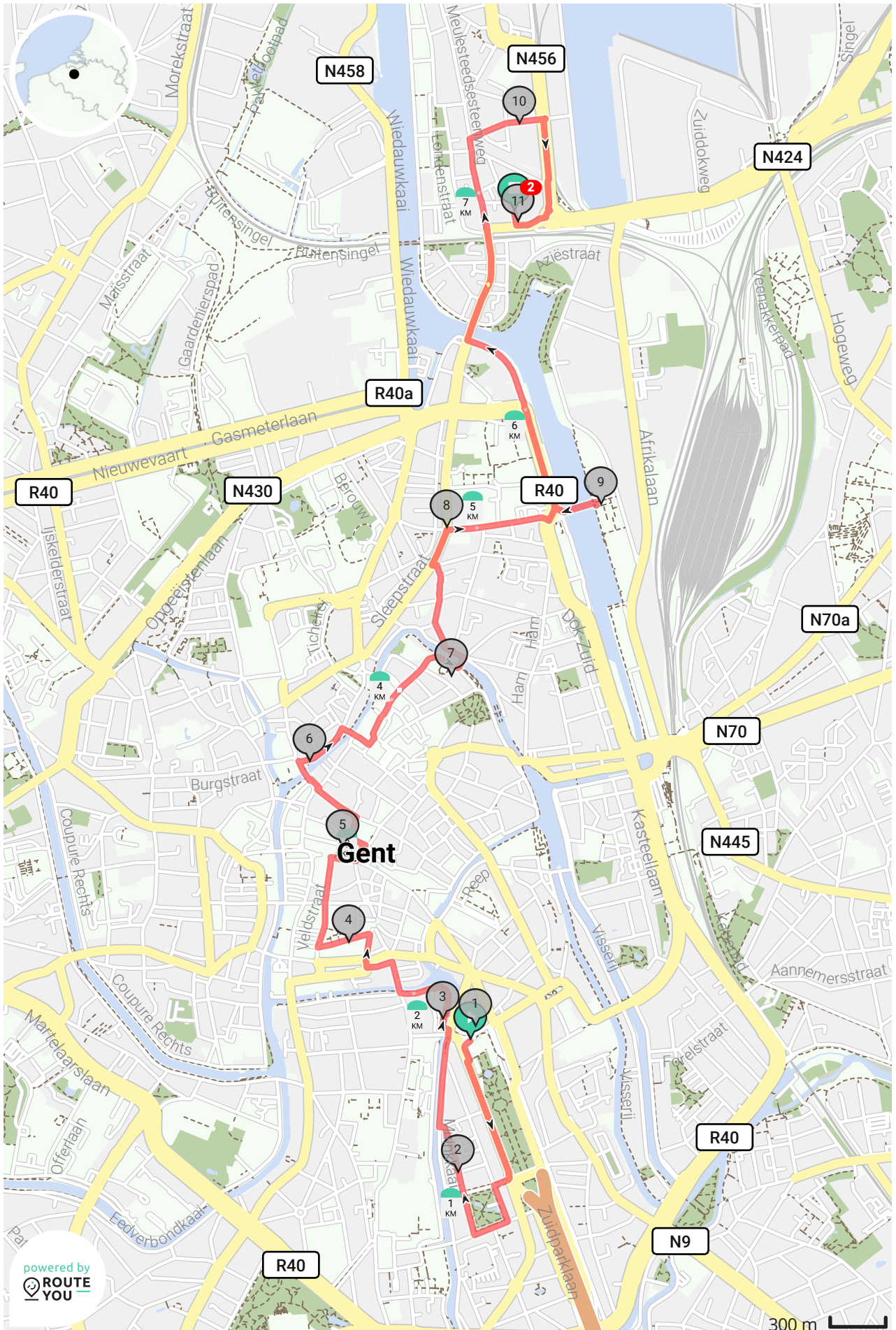

Women Bike the City @ Gent

Deze route wordt jou aangeboden door

Eline Andries

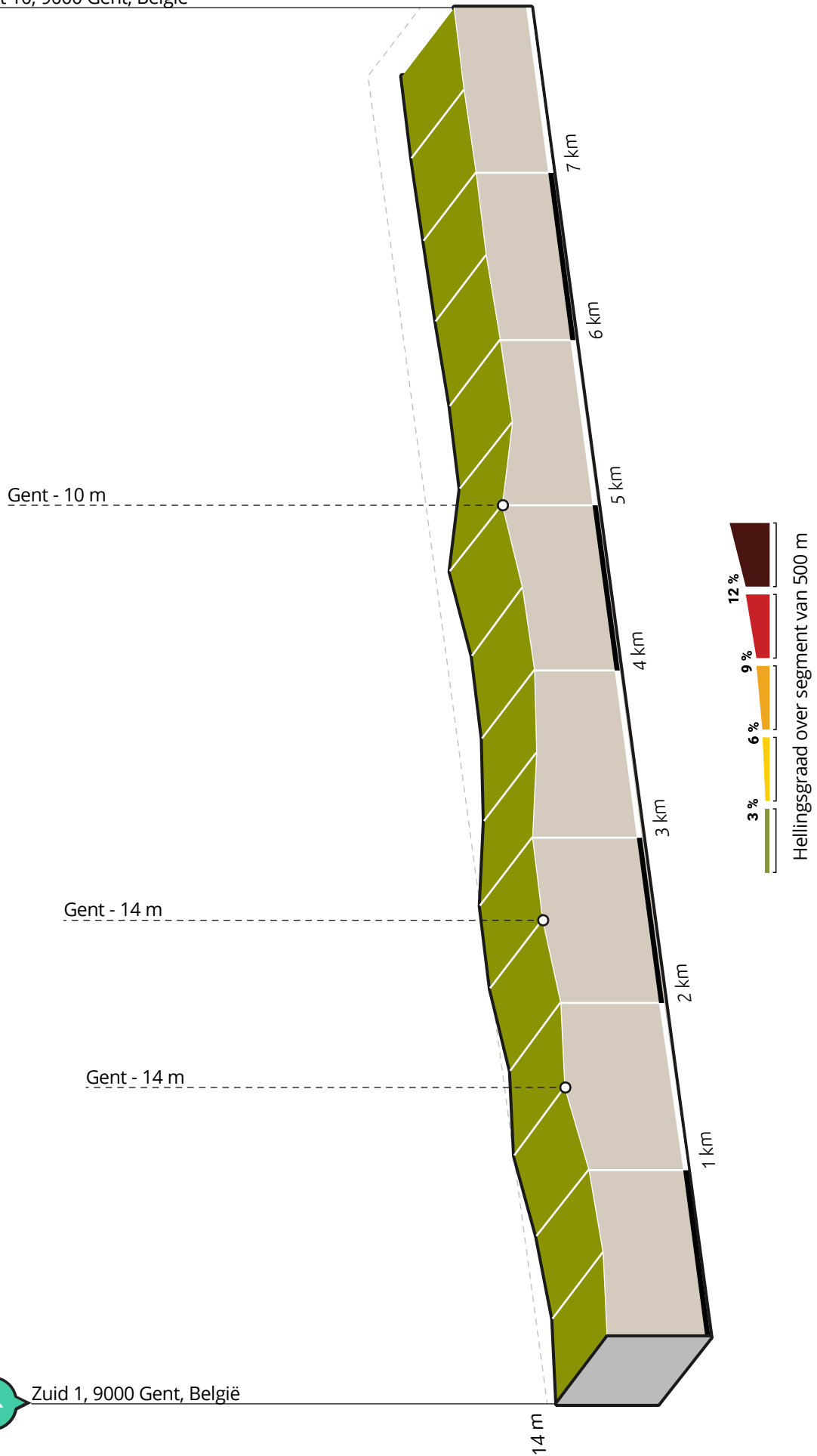

map data: © OpenStreetMap Contributors; Cartography: © RouteYou

Patrijsstraat 10, 9000 Gent, België

Zuid 1, 9000 Gent, België

Women Bike the City @ Gent

Lengte: 8.0 km

Stijging: 21 m

Moeilijkheidsgraad: 1/10

Zuid 1, 9000 Gent, België

Patrijsstraat 10, 9000 Gent, België

Routebeschrijving

"The bicycle did more to emancipate women than anything else in the world", zei suffragette Susan B. Anthony. De fiets is een vrijheidsmachine.

Zijkant, de progressieve vrouwenbeweging, wil een genderbewust mobiliteitsbeleid en stadsplanning op maat van *á*lle vrouwen* en meisjes. We pleiten voor een warme stad zonder straatintimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met 'Women Bike the City' veroveren we de stad en fietsen we langs plekken die belangrijk zijn voor Gentse feministen.

Tijdens het parcours duiken we terug in de tijd. We ontdekken het leven van vrouwen die zich – vanuit veilige havens – inzetten om ruimte te claimen in de straten en het publieke debat. Zo fietsen we onder andere langs het clubhuis van Sappho, de eerste Vlaamse autonome lesbiennegroep, en het queer feministische boekencafé Rokko. We slingeren doorheen het centrum en halen volbloed Gentse feministes vanonder het stof zoals Marthe Versichelen en Zijkant-voormoeder Emilie Claeys. Eindigen doen we in het authentieke en karaktervolle Muide, waar kunstenaar Berlinde De Bruyckere haar atelier heeft en Lisbeth Waldack van café de Viking al meer dan 57 jaar vanachter haar toog zeelui en havenarbeiders een frisse pint aanbiedt.

De eindmeet van de fietstocht is de kleurrijke muurschildering 'Go Girl Go' in van Lut Vandebos. Een duwtje in de rug voor trappende vrouwen.

Bezienswaardigheden**Start Women Bike the City @ Gent**

Woodrow Wilsonplein 5i, 9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 0.0 km

Welkom op de fietstocht van Women Bike the City! Vandaag trap jij 8km weg langs een parcours dat je meeneemt langs de levensverhalen van Gentse

Afbeelding 1: Start Women Bike the City @ Gent

feministes en vrouwen in het straatbeeld. Deze fietstocht is een initiatief van de progressieve vrouwenbeweging Zijkant, om aandacht te eisen voor vrouwen op de fiets en in de publieke ruimte. Want de fiets is een vrijheidsmachine, zeker voor vrouwen die nog heel wat obstakels ondervinden om de fiets als vervoersmiddel te gebruiken. Voor vrouwen en meisjes uit kansengroepen is de fiets een opstap naar vrijheid en onafhankelijkheid.

Met deze fietstocht eisen we dat de stad Gent een stad is waar vrouwen veilig en vrij kunnen fietsen, zonder straatintimidatie of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Want vrouwen en genderminderheden verdienen evenveel hun plaats op straat als mannen. Onze feministische fietstocht eindigt aan het buurcentrum de Muide, waar Zijkant een nieuwe muurschildering liet maken om vrouwen en meisjes uit de buurt te enthousiasmeren om op de fiets te springen.

Sappho

Hertstraat 26, 9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 1.09 km

Afbeelding 2: Sappho

In de jaren '70 was het voor vrouwen lastig kiezen tussen de feministische vrouwenbeweging en de

gemengde homobeweging. Het is dan niet verwonderlijk dat er in steden autonome lesbische groepen werden opgericht. De eerste autonome lesbische organisatie van Vlaanderen werd hier in de Hertstraat opgericht in 1974 en heette 'Sappho'.

De naam Sappho is een verwijzing naar de Griekse eigenzinnige dichteres Sappho, die rond 600 v.Chr. op Lesbos geboren werd. Haar familie huwelijkte haar op veertienjarige leeftijd uit aan een oude, afstotelijke man, in de hoop dat ze haar familie geen problemen meer zou veroorzaken. Niets is minder waar, want Sappho begon aan een reeks amoureuze avonturen die haar als een vrouwelijke Odysseus naar vele uithoeken van de wereld voerde.

Als organisatie bood Sappho een oplossing voor lesbische vrouwen die elkaar wilden ontmoeten. De groep kwam samen tijdens maandelijkse gespreksavonden. Deze bijeenkomsten waren cultureel geïnspireerd: per avond werd een gespreksthema gezocht. Deze gespreksavonden evolueerden naar volwaardige lezingen waarbij Sappho verschillende auteurs uitnodigde.

In de jaren '80 was Sappho niet meer de enige vrouwengroep in Gent. Liever Heks en diens opvolger Çatal Hüyük*, waren organisaties die werden opgericht door vrouwen die nood hadden aan steun om uit hun isolement te komen en "meer lesbisch" te zijn. Deze groepen stelden zich radicaal-feministisch op: lesbisch zijn was voor hen ook een politieke keuze, een manier om de dominantie van heteroseksuele normen en de bijhorende ongelijkheid tussen vrouwen en mannen in vraag te stellen. Na een paar jaar van lagere opkomsten, gooiden de kernleden van Sappho de handdoek in de ring. De organisatie had baanbrekend werk verricht, dankzij hun voortrekkersrol ontstonden er meerdere lesbiennegroepen in Vlaamse steden zoals Antwerpen, Brugge en Turnhout.

 Miriam Makebaplein
Miriam Makebaplein, 9000 Gent

 - Afstand langs route: 1.68 km

Miriam Makeba, bijgenaamd Mama Africa, was een Zuid-Afrikaans zangeres en anti-apartheidsactiviste. Zij was een van de eersten die de Afrikaanse muziek introduceerden bij een westers publiek. Haar grootste hit was het nummer Pata pata (1967).

Makeba was een actief tegenstandster van de Zuid-Afrikaanse apartheidspolitiek en leefde, nadat de

Afbeelding 3: Miriam Makebaplein

Zuid-Afrikaanse regering haar een inreisvisum weigerde, dertig jaar in ballingschap.

Dit is een van de bekendste openbare ruimtes in Gent met een vrouwen naam. De stad Gent werkt aan een inhaalbeweging om meer pleinen en straten naar vrouwen te vernoemen.

 Marthe Versichelen-Terry
Universiteitsstraat 4, 9000 Gent

 - Afstand langs route: 2.45 km

Afbeelding 4: Marthe Versichelen-Terry

Het was binnen de faculteit Recht & Criminologie dat Marthe Versichelen-Terry de eerste vrouw was die erin slaagde om aan de UGent op te klimmen tot het gewoon hoogleraarschap, meer specifiek binnen de Sociologie. Dat in 1965, het jaar dat België ook zijn eerste vrouwelijke minister had.

Als vrouw werkte ze zich toen op in een volledig door

mannen gedomineerde universitaire biotoop. Marthe Versichelen - Terryn vond haar mannelijke collega's hoffelijk, maar wel met enige gereserveerdheid. De collegialiteit onder de mannen was volgens haar toch intenser.

Het Marthe Versichelenfonds, een prijs voor de beste masterproef aan de Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen van de Universiteit Gent, is naar haar vernoemd. In het industriepark ontwikkeld op het eiland naast de R4 in Zwijnaarde-Gent werd er ook een van de straten naar haar vernoemd.

Wat is de situatie van vrouwen aan de UGent in 2022?

De Maagd

9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 2.93 km

Afbeelding 5: De Maagd

'De Maagd' is een kleine muurschildering van Michaël Borremans waarop een meisje in een zwarte jurk met een wit kraagje te zien is. Er komen priemende lichtstralen uit haar ogen komen. Als verwijzing naar het Gentse stadswapen 'De Maagd van Gent', houdt zij de stadshal in 't oog.

Opmerkelijk is dat rechts van het portret enkele verfstrepen stonden. Borremans liet die daar bewust achter, net zoals hij zijn penselen zou uitwrijven naast een doek. Een stadswerker verwijderde deze verfstrepen per ongeluk toen hij de muur proper aan het maken was.

Meisjes pis

Kraanlei 19, 9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 3.54 km

Waar Brussel er één van heeft, heeft Gent er maar liefst vier van. Aan de Kraanlei staan één trotse Manneke Pis, Nestor, en twee Meisjes Pis, Lena en Luna.

Het bronzen beeldje Manneke Pis Nestor stond er al

Afbeelding 6: Meisjes pis

langer. Naar aanleiding van de 10de verjaardag van de Gentse vereniging De Sosseteit van de Gensche Mannekes Pies Twielink kwamen de twee meisjes erbij. Lena en Luna, van kunstenaar Stefaan De Visscher, vonden hier in 2014 hun plaats naast Manneke pis Nestor. Hun namen hebben de meisjes te danken aan een echte Gentse tweeling.

Bij de Meisjes Pies willen we ook de ludieke en belangrijke actie van de Gentse vzw 'Plasactie' belichten. Sinds 2004 voeren zij actie om de toiletten op de Gentse feesten zowel voor mannen als voor vrouwen gratis te maken. Volgens een bevraging van Plasactie vzw keerde ongeveer 22% van de aanwezige vrouwen weer naar huis bij gebrek aan een gratis plek om hun behoefte te doen. Dankzij hun campagne kan iedereen sinds 2014 gratis naar het toilet op de Gentse Feesten.

Nog een leuk laatste weetje over Lena en Luna: ze kunnen aangesloten worden op de waterleiding waardoor we in Gent voor het eerst beeldjes hebben die ook echt kunnen plassen.

Emilie Claeys

Minnemeers 10, 9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 4.29 km

Afbeelding 7: Emilie Claeys

“Mannen moeten ophouden in de vrouw hun eigendom, zondenbok, lastdier en pleziervleesch te zien.” Dat is een quote van Zijlkant’s voormoeder: Emilie Claeys.

We staan hier aan het voormalig textielmuseum om Emilie Claeys (geboren in 1855), een van de Belgische pioniers van de vrouwenbeweging, te herdenken. Als textielarbeidster stond ze op de barricaden voor gelijk onderwijs, gelijke lonen, het vrouwenstemrecht en geboortebepanking. Feminisme gaat voor Claeys hand in hand met socialisme. Ze gaat geen enkel controversieel onderwerp uit de weg. Dit werd haar niet altijd in dank afgenomen, zelfs niet binnen haar eigen partij.

Emilie Claeys werd op 8 mei 1855 geboren in een Gents arbeidersgezin. Haar vader was cafébaas, haar moeder een thuiswerkende weefster. Toen haar vader op jonge leeftijd overleed, zorgde zij mee voor de inkomsten van het gezin. Om eten op tafel te krijgen voor haar vier broers en zussen, ging ze aan de slag als spinster in een textielfabriek en als dienstmeisje bij de bourgeoisie.

Tijdens haar werkzaamheden in de textielfabriek zag Claeys hoe slecht vrouwen in de textielarbeid werden behandeld en ontwikkelde ze haar rechtvaardigheidsgevoel en gedrevenheid om maatschappelijke kwesties aan het licht te brengen: “In de fabriek werken we 12 tot 13 uur per dag. Vaak verrichten we hetzelfde werk als de mannen, maar toch krijgen we maar de helft van wat zij verdienen. Niet omdat we minder hard werken of minder goed werk leveren, maar omdat we vrouwen zijn.”

Toen ze kennis maakte met de socialistische beweging, richtte Claeys in 1886 mee de Socialistische Propagandaclub voor Vrouwen op. De Club ijverde o.a. voor het vrouwenstemrecht, de financiële onafhankelijkheid van de vrouw en haar recht op arbeid. Gelijkaardigheid binnen het gezin, in de wet én op de arbeidsmarkt: dat was waar Emilie Claeys naar streefde.

Samen met de Nederlandse Nellie van Kol startte Claeys in 1893 met het maandblad ‘De Vrouw’ waarin ze pleidooien publiceerden voor o.a. de gelijkheid inzake onderwijs, gelijk loon voor gelijk werk en de afschaffing van de juridische minderwaardigheid van de vrouw. Onder het pseudoniem Lilian schreef Claeys ook pamfletten voor geboortebepanking en voorbehoedsmiddelen, iets wat op dat moment streng verboden was.

Door de tussenkomst van de Socialistische Propagandaclub voor Vrouwen nam de Belgische Werklieden Partij (voorganger Vooruit) in 1893 het

stemrecht voor vrouwen op in haar programma. Toch bleven de hoge heren van de kerk en het kapitaal tegen het vrouwenstemrecht, alsook tegen het algemeen enkelvoudig stemrecht voor mannen. De liberale en katholieke partij wilden dat de BWP de eis voor het vrouwenstemrecht opgaf, wat uiteindelijk ook gebeurde. Later werd het vrouwenstemrecht herzien en uiteindelijk gerealiseerd in België in 1947, bijna 30 jaar nadat het algemeen stemrecht voor mannen werd ingevoerd.

Na een militante burn-out en een opgezet schandaal waarin Claeys met de vinger werd gewezen, verdween ze stilaan van het toneel. Ze leidde een teruggetrokken, armoedig bestaan tot aan haar overlijden op 16 februari 1943.

Dankzij Emilie Claeys rijpten de geesten en werd de vrouwenbeweging sterker. Ze was een pionier van de vrouwenbeweging en trok een proces van emancipatie op gang dat door latere feministes uitgedragen werd en uiteindelijk zou leiden tot de toekenning van het vrouwenstemrecht in 1948.

Ook nu zijn Zijlkant’s thema’s sterk doordrongen door de missie van Claeys: gelijk loon voor gelijk werk, gelijke verdeling van reproductieve arbeid, eigen baas over eigen buik en de politieke representatie van vrouwen.

Rokko

Sint-Salvatorstraat 3, 9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 4.89 km

Afbeelding 8: Rokko

Naast de apotheek zien jullie de boekenwinkel en koffiezaak Rokko. Deze zaak van uitbater Eva Teetaert verkoopt feministische en queer literatuur. Eva kiest zorgvuldig stemmen uit die te vaak in de marge blijven.

Waar tweede golf feministen een onderscheid maakten tussen gender en sekse als respectievelijk sociaal en biologisch geslacht, verwerpen postmodernistische feministen tout court al deze

rigide categorieën. De fundamentele vooronderstelling is dat binaire categorieën te simplistisch zijn om de werkelijkheid te beschrijven, en net bedoeld zijn om deze als werkelijkheid te doen gelden.

Postmodernistische feministen problematiseren zo de dualiteit tussen man en vrouw en maken ruimte vrij voor een breder continuüm waarop mannelijkheid en vrouwelijkheid slechts twee uitersten zijn. Ook de heersende opvatting dat genderidentiteit en biologisch geslacht met elkaar gelijklopen wordt op zijn kop gezet en maakt plaats voor genderfluiditeit.

Hiermee wordt duidelijk dat genderidentiteit en -expressie niet op te delen zijn in vaststaande categorieën, maar veranderlijk zijn in de loop van de tijd. Daarnaast voegt intersekse nog een nieuwe dimensie toe aan de puzzel omdat het de binariteit van het biologische geslacht in twijfel trekt. Het bestaan van intersekse an sich bewijst dat biologisch geslacht sociaal geconstrueerd is.

Queer theorie ondergraaft alle essentialistische opvattingen over genderidentiteit, biologisch geslacht en seksuele oriëntatie en biedt daarmee de LGBTQI-beweging een stevige theoretische basis om structurele onderdrukkingsmechanismen te ontmantelen.

Ga zeker eens binnen om te snuisteren tussen Rokko's boekenaanbod of om te genieten van een overheerlijke koffie met iets zoets.

CUP Gent

Galjoenstraat 13, 9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 5.48 km

Afbeelding 9: CUP Gent

Dit is een sportcafé met een eigen – women only – fietsclub, de CUP Women's Cycling Club. Twee keer per week komen ze samen om in het zadel te kruipen. Nadien blijft de fietscommuuty natuurlijk plakken in CUP voor de apero nadien.

Atelier van Berlinda De Bruyckere

Sint-Theresiastraat, 9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 7.38 km

Afbeelding 10: Atelier van Berlinda De Bruyckere

De Katholieke Jongensschool die je hier ziet is het atelier van Belgisch kunstenaar Berlinda De Bruyckere, geboren en getogen in deze karaktervolle Gentse wijk de Muide.

De Bruyckere kocht tientallen jaren geleden met haar man deze jongensschool. Dat was toen een koopje omdat niemand op dat moment hier in de Muide wou wonen. Ze woont hier niet, maar heeft hier nog haar vaste stek als atelier. De binnenruimten staan in sterk contrast met de buitenkant. Binnenin bevinden zich grote witte ruimten, heel clean en strak.

Het werk van Berlinda De Bruyckere bestaat vooral uit figuratieve sculpturen die vaak heel herkenbaar zijn en krachtige, poëtische beeldtaal spreken. De Bruyckere verbindt in haar werk tegenpolen zoals leven en dood, liefde en lijden, en wreedheid en tederheid.

Bekend zijn de 'dekenmensen' van Berlinda De Bruyckere: frêle, gehavende figuren met kleurrijke dekens over het hoofd. De dekens bieden bescherming, maar beklemmen ook, vaak zijn ze het laatste houvast voor havelozen en vluchtelingen. De werken van De Bruyckere leiden soms tot opschudding. Wanneer ze een vrouwensculptuur als een lijk in de Gentse binnenwateren laat drijven, bellen mensen verschrikt de politie. Ook haar in bomen opgehangen dode paarden schokken kijkers. De dode paarden zijn een verwijzing naar de verschrikkingen van de Eerste Wereldoorlog. Een rauwe metafoor voor Europa in ontbinding.

Haar vader was trouwens een beenhouwer, dit is een fascinerend weetje als je naar De Bruycker's sculpturen kijkt.

Café De Viking

Port-Arthurlaan 8, 9000 Gent

- Afstand langs route: 7.93 km

Afbeelding 11: Café De Viking

Dit café wordt al 57 jaar opgehouden door Lisbeth, een echte legende in de Muide. 'De Viking' was vroeger een van de vele zeemanscafés in de buurt. Zweden, Noren en later ook Finnen brachten er uren aan wal door. Toen Scandinavische zeelui te dure werkkrachten werden, kwamen er vrachtschepen aan met werklieden uit de Filipijnen. Ook zij gingen bij Lisbeth op café. Nog later werden die Filipijnse zeelui vervangen door Oost-Europeanen.

De laatste decennia veranderde het zeemansbestaan ingrijpend. De zeelui kwamen steeds minder lang aan wal en hadden ook minder geld te besteden. Lisbeth ging op zoek naar nieuw cliënteel en vond dit in de Gentse Muidenaars.

Go Girl Go

Patrijsstraat 15, 9000 Gent, Vlaams Gewest

- Afstand langs route: 8.0 km

Afbeelding 12: Go Girl Go

Kunstenaar Lut Vandebos maakte de muurschildering 'Go Girl Go' in opdracht van Zijkant om vrouwen en

meisjes aan te moedigen om de stad te veroveren met de fiets.

De kraan op de muurschildering is een verwijzing naar de Muide, ook de speelse wind die door de haren waait van de vrouw is de typische Muide wind die jullie nu voelen. Het tegelwerk, de klimop en het katje zijn allemaal elementen waarvoor de buurtbewoners inspiratie gaven. Je kan 'Witteke', de huiskat van het buurtcentrum, zelfs twee keer op de muurschildering terugvinden. Zie jij waar?

We hopen dat jullie van de fietsroute en onderdompeling in feministisch Gent genoten hebben. Meer van dat? Hou onze website www.zijkant.be in het oog of schrijf je via de website in voor onze nieuwsbrief.

Vind de route op RouteYou

Bekijk op mobiel

&ryjyo